

Oponentský posudek
na habilitační práci JUDr. Jana Kudrny, Ph.D.
„Imunita a neodpovědnost členů parlamentu“

I.

Předložená habilitační práce představuje výsledek uchazečova intenzivního zájmu o dané téma. Autor k práci přistoupil po předchozí důkladné vědomostní přípravě a studiu uplatňování imunity a neodpovědnosti člena parlamentu v jednotlivých vývojových obdobích. Autor práce z hlediska jejího cíle vycházel z toho, že „téma imunity členů parlamentu je širší, než jak bývá obvykle diskutováno a že existuje řada otázek spojených s imunitou jako zárukou nezávislého výkonu mandátu člena parlamentu“. Zpracování tohoto tématu pochopitelně vyžaduje rozsáhlé znalosti nejen teoretickoprávní, ústavněprávní, státovědecké, ale také historické a v neposlední řadě také ústavně politické. Výsledkem práce je ucelené a kvalifikované pojednání o poměrně složitých a vyvíjejících se otázkách právních úprav parlamentní imunity na území Československé republiky, resp. dnešní České republiky. Autor v habilitační práci přinesl, připomněl, rozebral a také zhodnotil poznatky vážící se k předmětnému institutu. Toto zpracování nemá z hlediska hloubky a strukturální rozmanitosti v české odborné literatuře příliš mnoho konkurentů a představuje vhodné prostředí pro habilitační práci, které je navíc doplněno dlouhodobě prokazovanou způsobilostí habilitanta pro pedagogickou činnost a pro důkladnou reflexi praxe.

II.

Uvedené skutečnosti se projevují v rámci předložené práce (jejíž celkový rozsah je 330 stran) již v samotném Úvodu a v oddílech na stránkách 7. až 177., které představují zdařilé teoreticko-doktrinní a historicko-vývojové uvedení do problematiky a zdá se, že představují vlastně její první (velkou a obsáhlou) část. Druhá (obdobně formálně pojímaná) část práce je zahrnuta na stránkách 178. až 301. a představuje obsahově velmi dobře podaný rozbor imunity a (ne-)odpovědnosti členů parlamentu. Habilitant v návaznosti na předchozí pojetí vhodně strukturovaného rozboru tématu práce popisuje, analyzuje a hodnotí téma imunity ne v podobě jednoho či jednotného právního institutu, ale jako komplexu různých právních nástrojů spojených určitým účelem, tj. ochranou nerušeného jednání parlamentu prostřednictvím ochrany jeho jednotlivých členů. Oponent považuje právě toto koncepční

pojetí tématu práce za velmi přínosné, a to nejen pro tento institut (ve vlastním slova smyslu), ale také pro jeho význam ve vztahu ke konceptu volného mandátu a dalších v práci podrobněji argumentovaných otázek souvisejících s moderním státem a s vývojem spíše šířeji (než restriktivně) pojímaného výkladu imunity a (ne-)odpovědnosti členů parlamentu v podmínkách České republiky. Lze více než souhlasit s habilitantovým konceptem komplexu imunity člena parlamentu nejen jako juristického (ústavně juristického) fenoménu, ale také jeho působení a uplatňování v určitých politickomocenských poměrech (a to včetně dopadů na veřejnost). Zvláště cenné jsou obsáhlé rozbory jednotlivých součástí imunity, které se váží na ustanovení čl. 27 Ústavy České republiky [konkrétně jejích věcného (hmotněprávního), občanskoprávního, přestupkového, trestněprávního a dalšího pojmání předpokladů pro zajištění autonomních záruk parlamentu a jeho členů]. Následně také připomíná zvláštní případy ochrany podle čl. 26 a čl. 28 Ústavy, které se současně dotýkají obecnějších otázek, jež nejsou literárně doposud frekventovány (srov. např. čl. 26 a sledování člena parlamentu). Z tohoto pohledu je koncipování této „druhé“ části habilitační práce obsahově sice náročné, ale v mnoha směrech autora i čtenáře odměňuje značnou šíří a uceleností předkládaných a poznávaných otázek (resp. témat) a vypovídá o odborných dispozicích habilitanta. Závěr habilitační práce autor věnuje zpřehlednění jednotlivých probíraných otázek; případně je také jejich zasazení do šířeji pojatých ústavně politických, ústavně právních a také společenských souvislostí.

III.

Po obsahové a formální stránce habilitační práce také zahrnuje Přílohu věnovanou rozhodovací praxi obou komor Parlamentu České republiky v režimu čl. 27 odst. 4 Ústavy v období let 1993 až 2019, použitou literaturu (knihy, články, studie), jakož i sbírku soudních rozhodnutí. Je zde také přítomný autorův odkaz na to, že právní předpisy, jejich návrhy, rozhodnutí soudu a stenografické záznamy jednání parlamentu jsou uvedeny v textu práce. I když se jedná o méně často používanou formu připomenutí (zpřehlednění) zdrojů využívaných v kvalifikační práci, nic to nemění na tom, že poznámkový a odkazový materiál svědčí o značné erudici a o přehledu autora o zpracovávané problematice. Oponent spíše připomíná, že o košatější literaturu mohla být doplněna především „první“ část práce, a to zejména v rámci komparace týkající se vývojového i věcného aspektu tématu. V práci se prakticky nevyskytují nedostatky plynoucí z vlastního textového zpracování. Co však oponent pominout nemůže, a neshledává to ani pro habilitační práci přínosné, je naprostá autorova rezignace na řazení (strukturalizaci) jejího obsahového členění (např. na části, kapitoly,

podkapitoly apod.). Pomineme-li skutečnost, že takové členění je takřka *condicio sine qua non* formální stránky práce, pak do popředí vystupují přinejmenším dvě okolnosti. Jednak se hodnotiteli s prací obtížně nakládá, aneb také z posudku je patrné, že oponent pracoval s dílčími částmi (první a druhou), které si sám pro tento účel vytvořil, a dále také to, že (již) v samotném Obsahu činí čtenáři obtíže se v předložené práci strukturálně orientovat (a to nejen z hlediska obsahové tematického, tj. širší či užší věcná problematika), ale také z hlediska vlastní četby a identifikace obsahu (jak to ostatně vyplývá z výše uvedeného). V tomto smyslu je obvyklé (či tradiční) členění obsahu práce přece jenom pro čtenáře nejen komfortnější, ale také z hlediska věcného přehlednější.

IV.

Z metodologického hlediska habilitační práce reflektuje v první řadě juristický (právně dogmatický) přístup, který autorovi umožňuje uvést jednotlivé problémy v rovině (nejen ústavně) právní. V tomto směru autor na více místech poukazuje na metody právní interpretace, pracuje s nimi a upozorňuje na jejich význam a úlohu při kvalifikaci sledovaných otázek. Uvedenému přístupu úspěšně sekunduje přístup státovědný (především v otázkách týkajících se komparace vývojové, ale také věcné), politologický a do určité míry sociologický (a to především při zkoumání vzájemného vztahu institutu imunity a politicko-sociálních souvislostí včetně autorem připomínaného vlivu na veřejnost). Použití zmíněných přístupů není v práci samoúčelné, ale naopak svědčí o rozhledu a erudici habilitanta. Ostatně tyto jeho dispozice se ukázaly jako nanejvýš vhodné a vzhledem k jim tradovanému pojetí tématu jako produktivní [srov. autorovo připomenutí kontroverzní podstaty institutu imunity, jeho spíše funkčního pojetí a konečně chápání imunity jako účelem spojeného komplexu různých právních nástrojů v rámci dalších „velkých témat“ – srov. Úvod (ale také např. str. 25), Závěr - str. 302 a dále v textu práce podrobněji rozebírané aspekty právě uvedeného].

V.

Habilitační spis JUDr. Kudrny nabízí čtenáři, kromě řady velmi cenných konkrétních i zobecňujících informací, zároveň také některé impulsy k zamyšlení, když u některých z nich se oponent obrací na autora s prosbou o jejich ověření. V jakém rámci se rozumí veřejná správa výkonnou mocí při aplikaci zákonů (str. 19), platí bez dalšího, „že území kde stát vykonává své pravomoci, je územím státním“? (str. 187), že „ústavně zakotvené instituty jsou zcela běžně naplňovány a realizovány pomocí předpisů nižší právní síly ... (str. 195);

nejasnou se jeví autorova formulace o „mírně extenzivním výkladu“ pojmu „projev“ (z hlediska jeho ochrany indemnitou; srov. str. 205). V kontextu tématu habilitační práce je jednou z nejzajímavějších autorem připomínaných otázek problematika možné distinkce mezi autonomií a nezávislostí parlamentu a ochranou ústavně zaručených práv jeho členů (srov. také rozhodnutí Ústavního soudu – sp. zn. Pl. ÚS 17/14; str. 266-267).

VI.

Závěrem svého oponentského posudku konstatuji, že předložená habilitační práce se opírá o důkladnou a rozsáhlou znalost právní regulace, judikatury, státoprávních, historických a politických reálií a odborné literatury. Habilitační práce vypovídá o autorově schopnosti s těmito zdroji pracovat, nastolovat podstatné otázky (o proniknutí do sledované problematiky ostatně svědčí také to, že autor nejen nastolil určitý problém, ale současně poukázal na problém jej rozvádějící, jemuž také v dalším textu věnoval pozornost), přinášet cenné informace a pokoušet se o zobecnění. V tomto smyslu je habilitační práce inspirativní a cenná a je především dokladem autorovy erudice.

Rád proto konstatuji, že předložená habilitační práce splňuje nároky kladené na habilitační práce v oboru ústavní právo a státopráva. Doporučuji proto, aby bylo dále pokračováno v zahájeném habilitačním řízení, jehož výsledkem by bylo jmenování JUDr. Jana Kudmy, Ph.D., docentem pro obor ústavního práva a státopráva.

V Brně dne 16. října 2020

doc. JUDr. Jan Svatoň, CSc.